

อาหารเสริม

- อาหารเสริม ที่ถูกนำมาใช้ในการรักษาโรคข้อเสื่อมซึ่งมีอยู่หลายประเภทนั้น ปัจจุบันยังไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะแสดงถึงประสิทธิภาพและความปลอดภัยในระยะยาว
- จากการศึกษาศึกษาโดยสถาบันวิจัยสุขภาพแห่งชาติ พบว่าการให้ คอนดรอยตินซัลเฟตหรือ กลูโคซามีน ซัลเฟต มีส่วนช่วยรักษาโรคข้อเสื่อมในผู้ที่มีปัญหาปวดข้อปานกลางถึงรุนแรง แต่ยังไม่มีความชัดเจนถึงความปลอดภัยและปฏิกิริยากับยาอื่น
- ดังนั้นผู้ที่ต้องการใช้สารดังกล่าวร่วมกับยาที่เคยรับประทานอยู่เดิมควรปรึกษาแพทย์หรือเภสัชกรก่อน

การผ่าตัด

จะพิจารณาเปลี่ยนข้อเทียมในผู้ที่มีการทำลายของข้ออย่างมาก หรือมีการสูญเสียการทำงานของข้อแล้วเท่านั้น

ภาพรังสี ข้อเข่าเทียม

ข้อสะโพกเทียม

จะดูแลตนเองเมื่อเป็นโรคข้อเสื่อมได้อย่างไร

โรคข้อเสื่อม สามารถดูแลตนเอง ดังนี้

1. ปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม เช่น การปรับเตียงให้สูงขึ้น เปลี่ยนจากส้วมซึมชนิดนั่งยองๆ เป็นชักโครกแทน เป็นต้น
2. หลีกเลี่ยงการทำให้ข้อบาดเจ็บซ้ำๆหรือการกระทบกระแทกต่อข้อ
3. ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ มีส่วนช่วยทำให้กล้ามเนื้อรอบข้อแข็งแรงขึ้น การออกกำลังกายเพื่อเสริมสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อต้นขาจะมีส่วนช่วยในการป้องกันการเกิดข้อเข่าเสื่อมได้
4. ควบคุมน้ำหนัก ผู้ที่มีรูปร่างอ้วนการลดน้ำหนักลงจะช่วยลดอาการปวดและชะลอการทำลายข้อลงได้

สรุป ปัจจุบันพบว่าภาวะข้อเสื่อมสามารถชะลอการลุกลามหรือดีขึ้นในบางรายได้ ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติตัว การรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย เนื่องจากการลุกลามของโรคถูกกำหนดโดยปัจจัยทางพันธุกรรม 50-60% รวมทั้งปัจจัยทางโภชนาการ ดังนั้นไม่ต้องวิตก

เอกสารอ้างอิง : 1.สมาคมรูมาติซั่มแห่งประเทศไทย Thai Rheumatism Association

2. BBC NEWS Health Hunt for osteoarthritis gene link.htm ,Thursday, 11 October 2007

โรคข้อเสื่อม (Osteoarthritis)

จัดทำโดย

เภสัชกรหญิงนันทพร เล็กพิทยา

เภสัชกรหญิงอภิรดี ยูณากร

ที่ปรึกษา

รศ.นพ. วิวัฒน์ วจนะวิศิษฐ

คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามารินทร์

มกราคม 2552

โรคข้อเสื่อมคืออะไร ?

เป็นความผิดปกติของข้อพบได้บ่อย
วัยกลางคน และพบได้เพิ่ม
ขึ้นเรื่อยๆ ลักษณะ

งเข้าสู่อายุมาก
เพศ แก่กระดูกอ่อน

ผิวข้อถูกทำลายลงอย่างช้าๆ จนเป็นเหตุให้มีการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างของข้อได้แก่ มีน้ำสะสมในข้อเพิ่มขึ้น กระดูกงอกผิดปกติ กล้ามเนื้อและเอ็นรอบข้อหย่อน ทำให้เคลื่อนไหวข้อได้จำกัด

ทำให้เกิดอาการปวดและบวมที่ข้อได้ พบบ่อยในตำแหน่งของข้อที่รองรับน้ำหนักมากเช่น ข้อเข่า และข้อสะโพกเสื่อม ข้อต่อกระดูกสันหลังเสื่อม แม้ว่าข้อเสื่อมจะพบในข้อที่ต้องรับน้ำหนัก แต่สามารถพบที่ข้อต่างๆ ได้ โดยเฉพาะข้อที่เคยได้รับการบาดเจ็บ ติดเชื้อ หรือเคยมีข้ออักเสบนำมาก่อน ส่วนใหญ่อาการปวดมักเกิดระหว่างที่มีการใช้งานของข้อและจะดีขึ้นเมื่อได้พัก อาจมีอาการฝืดตึงข้อช่วงสั้นๆ ไม่เกินกว่าครึ่งชั่วโมง ในช่วงเช้าหลังตื่นนอน หรือภายหลังอยู่ในอิริยาบถท่าใดท่าหนึ่งนานๆ เช่น หลังจากขับรถ เป็นต้น

สาเหตุของโรคข้อเสื่อมคืออะไร ?

ในปัจจุบันยังไม่ทราบสาเหตุที่ทำให้กระดูกอ่อนผิวข้อถูกทำลาย แต่ปัจจัยที่น่าจะมีส่วนร่วมทำให้กระดูกอ่อนผิวข้อถูกทำลายได้แก่

1. น้ำหนักตัวมาก ทำให้เกิดแรงกดในข้อที่รับน้ำหนักเพิ่มขึ้น
2. กิจกรรมที่ทำให้ข้อต้องรับแรงกดมากเกินไป เช่น การนั่งคุกเข่าพับเพียบ

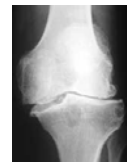
3. ปัจจัยทางพันธุกรรม โดยเฉพาะครอบครัวที่มีประวัติข้อและกระดูกอ่อนผิวข้ออ่อนแอ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญประมาณร้อยละ 50 จะเชื่อมโยงกับพันธุกรรม
4. อายุมาก แต่อย่างไรก็ตามยังไม่มีข้อสรุปชัดเจนเนื่องจากผู้สูงอายุบางรายก็ไม่พบโรคข้อเสื่อม

ใครที่มีโอกาสเป็นโรคข้อเสื่อมได้บ้าง

จริงๆแล้วโรคข้อเสื่อมสามารถพบได้ทุกวัย แต่พบในผู้สูงอายุได้บ่อยกว่ามาก จากการศึกษาพบว่าผู้ที่อายุมากกว่า 70 ปี ตรวจพบลักษณะข้อเสื่อมจากภาพรังสีได้ร้อยละ 70 แต่มีเพียงครึ่งหนึ่งเท่านั้นที่มีอาการผิดปกติ

โรคข้อเสื่อมจะวินิจฉัยได้อย่างไร

1. การปวด ตึงขัดในข้อ โดยเฉพาะเวลาตื่นนอนตอนเช้าหรือ เวลาอยู่ในอิริยาบถใดนานๆ
2. ตรวจร่างกายพบปุ่มกระดูกบริเวณข้อ ข้อบวมขึ้น มีเสียงลั่นในข้อเมื่อมีการเคลื่อนไหวข้อ กล้ามเนื้อรอบข้อลีบหรืออ่อนแรง และข้อขาดความมั่นคง
3. ภาพรังสีที่ผิดปกติ

ภาพรังสี ข้อเข่าปกติ ข้อเข่าเสื่อม

ปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้ข้อเสื่อมลุกลามรวดเร็ว

1. พันธุกรรม
2. อายุ เพศหญิง อ้วน
3. ปัจจัยทางโภชนาการ เช่น การขาดวิตามินซีและดี

โรคข้อเสื่อมรักษาอย่างไร

เป้าหมายคือ ลดอาการปวดและรักษาการทำงานของข้อให้สามารถใช้งานได้ตามปกติ การรักษาจึงไม่เพียงแต่ให้ยาเพื่อบรรเทาอาการปวด แต่จะต้องรักษาด้วยวิธีการดังนี้

การทำกายภาพบำบัด

มีประสิทธิภาพในการรักษาโรคข้อเสื่อมได้แก่ การออกกำลังกายโดยเฉพาะการบริหารกล้ามเนื้อรอบข้อ การใช้อุปกรณ์ช่วยพยุง และการใช้ความร้อน

การรักษาทางยา

1. ยาทาภายนอก ได้แก่ เจลที่ทำจากส่วนประกอบของพริก
2. ยารับประทานได้แก่ ยาต้านการอักเสบกลุ่มที่ไม่ใช่ยาสเตียรอยด์ ยากลุ่มนี้มีฤทธิ์ในการบรรเทาอาการปวดและลดอาการข้อบวม สำหรับอาการปวดที่รุนแรงอาจต้องพึ่งยาบรรเทาอาการปวดกลุ่มอนุพันธ์ของมอร์ฟีน
3. ยาฉีดสเตียรอยด์ หรือน้ำไขข้อเทียม (hyaluronic acid) นั้นจะมีประโยชน์ในโรคข้อเสื่อมบางชนิดและในผู้ป่วยบางรายเท่านั้น